

Номер провадження: 22-
ц/813/957/26
Справа № 522/20916/23
Головуючий у першій інстанції
Косіцина В. В.
Доповідач Погорєлова С. О.

ОДЕСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД
ПОСТАНОВА
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

23.06.2026 року

м. Одеса

Колегія суддів судової палати з розгляду цивільних справ Одеського апеляційного суду у складі:

головуючого судді: Погорєлової С.О.

суддів: Таварткіладзе О.М., Вадовської Л.М.

за участю секретаря: Турик А.Ф.к.

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційну скаргу представника [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] у справі за позовом [REDACTED] [REDACTED] до Виконавчого комітету Одеської міської ради про стягнення компенсації матеріальної і моральної шкоди, на рішення Приморського районного суду м. Одеси, постановлене під головуванням судді Косіциної В.В. 26 вересня 2024 року у м. Одеса, -

встановила:

У жовтні 2023 року до Приморського районного суду м. Одеси надійшла позовна заява [REDACTED] [REDACTED] до Виконавчого комітету Одеської міської ради про стягнення компенсації матеріальної і моральної шкоди, у якій позивач просив стягнути з Виконавчого комітету Одеської міської ради матеріальний збиток у розмірі 253593,18 грн., моральну шкоду у розмірі 5000,00 грн., а також судові витрати.

Рішенням Приморського районного суду м. Одеси від 26 вересня 2024 року позов [REDACTED] [REDACTED] було залишено без задоволення.

В апеляційній скарзі представник [REDACTED] [REDACTED] просить рішення суду першої інстанції скасувати та ухвалити нове судове рішення, яким позовні вимоги задовольнити, посиляючись на порушення судом норм матеріального та процесуального права.

Апеляційна скарга обґрунтована тим, що матеріали справи не містять доказів, якими би підтверджувалось виникнення у Будинкоуправління № 10 статусу балансоутримувача земельної ділянки комунальної власності, що знаходиться поза межами прибудинкової території буд. № 13 по Військовому узвозу у м. Одесі, у вигляді розпорядження Одеської міської ради, договору

оренди тощо.

Таким чином, на думку апелянта, саме Виконавчий комітет Одеської міської ради, як власник земельної ділянки, на якій розташоване впадше дерево, несе відповідальність за шкоду, спричинену громадянину за пошкодження належного останньому майна.

Сторони про розгляд справи на 23 червня 2026 року були сповіщені належним чином, у судові засідання з'явилися представник [REDACTED] [REDACTED] представник Виконавчого комітету Одеської міської ради.

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення сторін у справі, дослідивши матеріали справи та перевіривши наведені у скарзі доводи, колегія суддів дійшла висновку, що апеляційна скарга представника [REDACTED] [REDACTED] підлягає частковому задоволенню, з наступних підстав.

Згідно п.п. 1-3 ч. 1 ст. 376 ЦПК України, підставами для скасування судового рішення та ухвалення нового рішення є: неповне з'ясування обставин, що мають значення для справи; порушення норм матеріального права; невідповідність висновків, викладених у рішенні суду першої інстанції, обставинам справи.

Згідно ч. 1, 2 ст. 367 ЦПК України, суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними в ній і додатково поданими доказами та перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції в межах доводів та вимог апеляційної скарги; суд апеляційної інстанції досліджує докази, що стосуються фактів, на які учасники справи посилаються в апеляційній скарзі та (або) відзиві на неї.

Як вбачається з матеріалів справи, 25 липня 2023 року у м. Одесі, узвіз Військовий, 1/3, сталося падіння дерева, внаслідок чого транспортному засобу Mazda 3, державний номер [REDACTED] було завдано механічні пошкодження. Згідно копії технічного паспорту серії СТТ [REDACTED] власником зазначеного транспортного засобу є [REDACTED] (а.с.13).

На підтвердження факту падіння дерева та пошкодження належного йому авто, позивачем надано до суду лист ВП № 2 ОРУП № 1 ГУНП в Одеській області від 07 серпня 2023 року №60.2-10232 (а.с.15) та лист ВП №2 ОРУП №1 ГУНП в Одеській області від 14 серпня 2023 року №30.2-10433 (а.с.14).

З листа Гідрометеорологічного центру Чорного та Азовського морів ДСНС України від 16 серпня 2023 року вбачається, що 25 липня 2023 року у період з 12 до 15 годин, температура повітря становила від 25,5 до 27,2 градуси Цельсія, вітер південний/південно-західний, 3 м/с., пориви від 9 до 11 м/с, без опадів, вологість повітря – 72%, атмосферний тиск – 1 002,2 гПа (а.с.50).

На підтвердження розміру завданої шкоди позивачем подано також звіт про оцінку вартості матеріального збитку заподіяного власнику колісного транспортного засобу №481/08-23, з якого вбачається, що розмір матеріального збитку, завданого власнику автомобіля станом на 25 липня 2023 року становить 253593,18 грн.; вартість відновлювального ремонту на момент проведення дослідження становить 329732,31 грн.; ринкова вартість транспортного засобу станом на 25 липня 2023 року становить 649685,94 грн.; розмір витрат на проведення відновлювального ремонту пошкодженого транспортного засобу з урахуванням зносу станом на 25 липня 2023 року становить 231986,13 грн. (а.с.17).

Згідно ст. 1166 ЦК України майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

Особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

Аналіз наведених норм, з урахуванням визначених цивільно-процесуальним законодавством принципів змагальності і диспозитивності цивільного судочинства, дає підстави для висновку, що законодавством не покладається на позивача обов'язок доказування вини відповідача у заподіянні шкоди. Разом з тим потерпілий має довести належними доказами факт завдання шкоди за участю відповідача, розмір завданої шкоди, протиправність поведінки заподіювача шкоди та причинно-наслідковий зв'язок між протиправною поведінкою та завданою шкодою.

Деліктна відповідальність за загальним правилом настає лише за наявності вини заподіювача шкоди. Шкода це зменшення або знищення майнових чи немайнових благ, що охороняються законом. Протиправною є поведінка, що не відповідає вимогам закону або договору, тягне за собою порушення майнових прав та інтересів іншої особи і спричинила заподіяння збитків. Причинний зв'язок, як елемент цивільного право порушення, виражає зв'язок протиправної поведінки та шкоди, що настала, при якому протиправність є причиною, а шкода наслідком.

Фактично підставою для застосування цивільно-правової відповідальності є наявність у діях особи складу цивільного правопорушення, елементами якого є шкода, протиправна поведінка та причинний зв'язок між шкодою та протиправною поведінкою. Відсутність хоча б одного з цих елементів виключає відповідальність за заподіяну шкоду.

Як зазначалося вище, на підтвердження факту падіння дерева на транспортний засіб, позивачем надано лист ВП № 2 ОРУП № 1 ГУНП в Одеській області від 07 серпня 2023 року №60.2-10232 (а.с.15) та лист ВП №2 ОРУП № 1 ГУНП в Одеській області від 14 серпня 2023 року № 30.2-10433 (а.с.14).

Вказані листи підтверджують факт фіксації ВП №2 ОРУП №1 ГУНП в Одеській області, за зверненням [REDACTED] наступної події: падіння дерева на транспортного засобу Mazda 3, державний номер [REDACTED]. В ході розгляду звернення інформація була зафіксована до Інформаційно-телекомунікаційної системи «ІП НПУ» та прийнята до уваги співробітниками поліції.

Колегія суддів приймає до уваги, що відповідачем факт пошкодження, внаслідок падіння дерева, належного позивачу транспортного засобу, не оспорювався.

Диск, наданий позивачем разом із позовною заявою, містить фото-файли з назвою: «photo_2023-10-23_15-53-25», «photo_2023-10-23_15-53-45», «photo_2023-10-23_15-53-48» та «photo_2023-10-23_15-53-52», на яких зафіксовані дата, час та місце падіння дерева, а також транспортний засіб, якому завдана шкода (а.с.10).

Зі змісту відеофайлів із назвою «video_2023-10-23_15-53-56» та «video_2023-10-23_15-54-03» також вбачаються дата, час та місце падіння

дерева. На відеофайлі з назвою «video_2023-10-23_15-54-00» зображений пошкоджений транспортний засіб Mazda 3, державний номер [REDACTED], локація падіння дерева та спецтехніка КП «Міськзелентрест», яка усувала наслідки падіння дерева.

На підставі викладеного, приймаючи до уваги докази, наявні в матеріалах справи, колегія суддів вважає встановленим факт того, що 25 липня 2023 року у м. Одесі, узвіз Військовий, 1/3, сталося падіння дерева, внаслідок чого транспортний засіб Mazda 3, державний номер [REDACTED] належний [REDACTED] зазнав механічних пошкоджень.

Відповідно, необґрунтованим є висновок суду першої інстанції про недоведеність [REDACTED] факту падіння дерева на його автомобіль, та спричинення позивачу цим фактом матеріальної та моральної шкоди.

Щодо стягнення компенсації матеріальної шкоди.

Пунктом 3.2 Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10 квітня 2006 року № 105 (далі Правила), передбачено, що елементами благоустрою є: покриття доріжок відповідно до норм стандартів; зелені насадження (у тому числі снігозахисні, протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, у парках, скверах і алеях, бульварях, садах, інших об'єктах благоустрою загального користування, санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях; будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів; засоби та обладнання зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами; комплекси та об'єкти монументального мистецтва; обладнання дитячих, спортивних та інших майданчиків; малі архітектурні форми; інші елементи благоустрою.

Сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією України, цим та іншими законами (ч. 1 ст. 10 Закону України «Про місцеве самоврядування»).

За приписами ч. 1 та 2 ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування» виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління та інші створювані радами виконавчі органи. Виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад є підконтрольними і підзвітними відповідним радам, а з питань здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

До повноважень сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів належить здійснення самоврядного контролю за станом благоустрою та утриманням територій населених пунктів, інженерних споруд та об'єктів, підприємств, установ та організацій, майданчиків для паркування транспортних засобів (у тому числі щодо оплати послуг з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів), озелененням таких територій, охороною зелених насаджень, водних об'єктів тощо (п. 5 ч. 2 ст. 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів»).

Поняття благоустрою населених пунктів визначене ч. 1 ст. 1 Закону

України «Про благоустрій населених пунктів», відповідно до положень якого це комплекс робіт з інженерного захисту, розчищення, осушення та озеленення території, а також соціально-економічних, організаційно-правових та екологічних заходів з покращання мікроклімату, санітарного очищення, зниження рівня шуму та інше, що здійснюються на території населеного пункту з метою її раціонального використання, належного утримання та охорони, створення умов щодо захисту і відновлення сприятливого для життєдіяльності людини довкілля.

Згідно ч. ч. 1, 2 ст. 20 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», організацію благоустрою населених пунктів забезпечують місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування відповідно до повноважень, установлених законом. Благоустрій здійснюється в обов'язковому порядку на всій території населеного пункту (села, селища, міста).

Статтею 21 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» визначено, що, зокрема, елементами (частинами) об'єктів благоустрою є зелені насадження (у тому числі снігозахисні та протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, в парках, скверах, на алеях, бульварах, в садах, інших об'єктах благоустрою загального користування, санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях

Правила утримання зелених насаджень міст та інших населених пунктів затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства, за погодженням із заінтересованими центральними органами виконавчої влади (ч. 7 ст. 28 Закону України «Про благоустрій населених пунктів»).

У пункті 3.2 Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10 квітня 2006 року № 105 (далі - Правила), передбачено, що елементами благоустрою є: покриття доріжок відповідно до норм стандартів; зелені насадження (у тому числі снігозахисні, протиерозійні) уздовж вулиць і доріг, у парках, скверах і алеях, бульварах, садах, інших об'єктах благоустрою загального користування, санітарно-захисних зонах, на прибудинкових територіях; будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів; засоби та обладнання зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами; комплекси та об'єкти монументального мистецтва; обладнання дитячих, спортивних та інших майданчиків; малі архітектурні форми; інші елементи благоустрою. Тобто дерево є елементом благоустрою.

Правилами визначено, що балансоутримувач - спеціально вповноважені на конкурсних засадах державними чи місцевими органами влади підприємства, організації, які відповідають за утримання та збереження зелених насаджень на підпорядкованих територіях зеленого господарства.

Відповідно до п. 3.1 Правил до об'єктів благоустрою у сфері зеленого господарства населених пунктів, зокрема, належать зелені насадження прибудинкової території.

Згідно з п. 5.2 Правил балансоутримувач забезпечує належне утримання та своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або може на конкурсних засадах залучати інші підприємства, установи, організації, використовуючи для цього кошти, передбачені власником об'єкта.

Відповідальними за збереження зелених насаджень, належний догляд за ними є: - на об'єктах благоустрою державної чи комунальної власності - балансоутримувачі цих об'єктів; - на територіях установ, підприємств, організацій та прилеглих територіях - установи, організації, підприємства; - на територіях земельних ділянок, які відведені під будівництво, - забудовники чи власники цих територій; на безхазяйних територіях, пустирях - місцеві органи самоврядування; на приватних садибах і прилеглих ділянках - їх власники або користувачі (п. 5.5 Правил).

До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать організація благоустрою населених пунктів, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також населення; здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян (п.п. 7 п. «а» ч. 1 ст. 30 Закону України «Про місцеве самоврядування»).

Отже, балансоутримувачем зелених насаджень є - уповноважене органами місцевого самоврядування підприємство, яке відповідає за утримання та збереження зелених насаджень.

Таким чином, до відання Одеської міської ради належить організація благоустрою м. Одеси, визначення балансоутримувача та контроль за станом зелених насаджень, а обов'язок з відшкодування заподіяної позивачу майнової шкоди внаслідок падіння дерева покладається саме на балансоутримувача, визначеного органом місцевого самоврядування, як відповідальну особу за стан відповідних зелених насаджень.

Аналогічний правовий висновок висловлено Верховним Судом у постанові від 17 травня 2022 року по справі № 522/2890/20.

З листа Приморської районної адміністрації ОМР від 20 вересня 2023 року вбачається, що житловий будинок за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3 знаходиться на обслуговуванні ДП «Будинкоуправління № 1 10 відділу морської інженерної служби».

З листа ДП «Будинкоуправління № 1 10 відділу морської інженерної служби» від 13 жовтня 2023 року вбачається, що будинок за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, перебуває на балансі Будинкоуправління №1.

У цьому ж листі зазначено, що зелені насадження, які знаходяться за вказаною вище адресою, за наявною у ліквідаційній комісії інформацією, на балансі ДП «Будинкоуправління №1 10 відділу морської інженерної служби» не перебували та не перебувають (а.с. 56).

На підставі рішення виконавчого комітету Одеської міської ради від 25 березня 1954 року «Про відвід земельних ділянок під будівництво державним та кооперативним організаціям» підтверджено рішення виконкому Водотранспортної райради депутатів трудящих від 7.ХП-1953 року № 49, яким відведено військової частини №30823 земельну ділянку площею до 0,10 га по узвозу Військовому, № 3 (а.с.144).

Листом Приморської районної адміністрації ОМР від 20 вересня 2023 року підтверджено факт перебування на балансі житлового будинку за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3 у ДП «Будинкоуправління № 1 10 відділу

морської інженерної служби», що також не заперчується у листі Будинкоуправління від 13 жовтня 2023 року (а.с. 55).

Однак, матеріали справи не містять жодного доказу, що зелені насадження, розташовані за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, перебувають на балансі ДП «Будинкоуправління № 1 10 відділу морської інженерної служби».

Згідно з абз. 2 п. 4.3 Правил благоустрою території міста Одеси, затверджених рішенням Одеської міської ради від 23 грудня 2011 року № 163-VI охорона, утримання та відновлення зелених насаджень на об'єктах благоустрою, а також видалення дерев, які виросли самосівом, здійснюється за рахунок коштів державного або місцевого бюджету залежно від підпорядкування об'єкта благоустрою, а на земельних ділянках, переданих у власність, наданих у постійне користування або в оренду, за рахунок коштів їх власників або користувачів.

Суд першої інстанції даним обставинам належної оцінки не надав та дійшов до помилкового висновку про те, що саме Будинкоуправління мало б бути відповідачем по справі.

При цьому, набуваючи такого висновку, суд не надав належної оцінки, що прилегла територія до будинку за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, на якій знаходилось дерево, яке впало на автомобіль позивача, відноситься до земель комунальної власності, яка в постійне користування або в оренду не передавалась, а тому охорона, утримання та відновлення зелених насаджень на об'єктах благоустрою здійснюється за рахунок коштів державного або місцевого бюджету незалежно від підпорядкування об'єкта благоустрою.

Відповідно до п. 3.1.3 Правил благоустрою м. Одеси до об'єктів благоустрою населених пункті зокрема належать: 1) території загального користування: - парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку; парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики; - пам'ятки культурної та історичної спадщини; - майдани, площі, бульвари, проспекти; - вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки; - пляжі; - кладовища; - території для експлуатації фонтанів, бюветних комплексів та гідротехнічних комплексів ставків; - інші території загального користування; 2) прибудинкові території; 3) території будівель та споруд інженерного захисту територій; 4) території підприємств, установ, організацій та закріплені за ними території на умовах договору.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах повноважень визначають відповідно до закону балансоутримувачів об'єктів благоустрою державної та комунальної форм власності (п. 3.1.8 Правил благоустрою міста Одеси).

Заперечення Виконавчого комітету Одеської міської ради проти позову ОСОБА_1 засновані виключно на тому, що у відповідності до п. 4.14. Правил благоустрою м. Одеси відповідальність за збереження зелених насаджень, догляд за ними, видалення сухостійних, пошкоджених хворобами та шкідниками зелених насаджень, знищення бур'янів, що ростуть, зокрема, на вулицях перед будівлями до проїжджої частини, всередині квартальних насаджень та насаджень районів міста покладається на балансоутримувачів,

власників, користувачів жилих, громадських, промислових будівель та споруд, а також на балансоутримувачів, власників, користувачів будівель підприємств побуту, торгівлі, закладів освіти, охорони здоров'я, розташованих на території житлової забудови

Між тим, чинне законодавство України, а саме Закон України «Про благоустрій населених пунктів» чітко визначає поняття балансоутримувач об'єкту благоустрою, на території якого розташовані зелені насадження, а не поняття балансоутримувач зелених насаджень як елемента благоустрою.

До відання виконавчого органу міської ради в розумінні п.п. 7 п. «а» ч. 1 ст. 30 Закону України «Про місцеве самоврядування» належить організація благоустрою населених пунктів, визначення балансоутримувача та контроль за станом зелених насаджень, а обов'язок з відшкодування заподіяної позивачу майнової шкоди внаслідок падіння дерева покладається саме на балансоутримувача, визначеного органом місцевого самоврядування, як відповідальну особу за стан зелених насаджень за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3.

Разом із тим, як вбачається з встановлених у справі обставин, ВК ОМР не доведено що ним визначено такого балансоутримувача за наведеною вище адресою.

Тобто, ВК ОМР не надав доказів того, що на конкурсних засадах визначено балансоутримувача зелених насаджень, які розміщені за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, або що за їх утримання відповідає підприємство, з яким укладено договір про утримання та догляд за зеленими насадженнями.

Також з матеріалів справи вбачається, що у відповідності до вимог чинного законодавства дерева, розташовані за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, не були передані на баланс комунальних підприємств, ОСББ, тощо, або що за їх утримання відповідає підприємство, з яким укладено договір про утримання та догляд за зеленими насадженнями.

ДП «Будинкоуправління №1 10 відділу морської інженерної служби», яке, як управитель, здійснювало обслуговування будинку за адресою: м. Одеса, узвіз Військовий, 1/3, не є комунальним підприємством, а відноситься до суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність на підставі договору з обслуговування багатоквартирного будинку до ціни якого, як встановлено судом і не спростовано відповідачем, не включено послугу з утримання зелених насаджень. Не встановлено і виділення органом місцевого самоврядування коштів даному комерційному підприємству на підставі окремого договору обслуговування зелених насаджень.

Згідно ч. 1 ст. 1173 ЦК України шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цих органів.

Таким чином, аналіз наведених вище норм права та встановлені судом апеляційної інстанції обставини справи надають підстави дійти висновку, що саме Виконавчий комітет Одеської міської ради має нести обов'язок з відшкодування майнової шкоди внаслідок падіння дерева на автомобіль

позивача, оскільки останній не визначив балансоутримувача дерев за вищевказаною адресою, на який покладено обов'язок забезпечити їх належне та безпечне функціонування та експлуатацію у спосіб, що унеможливить їх негативний вплив на мешканців міста та пошкодження їх майна.

Причинно-наслідковий зв'язок між пошкодженням належного позивачу автомобіля, в результаті падіння дерева, та протиправною бездіяльністю Виконавчого комітету Одеської міської ради встановлено відповідно до наявних у справі доказів, які не спростовано відповідачем під час розгляду справи.

Отже, доведеними є вимоги [REDACTED] [REDACTED] про те, що майнова шкода, яку він зазнав у зв'язку із падінням дерева на автомобіль, була завдана внаслідок протиправних дій або бездіяльності Виконавчого комітету Одеської міської ради, на підставі чого колегія суддів доходить висновку про наявність правових підстав для відшкодування позивачу матеріальної шкоди в сумі 253593,18 грн., яка встановлена звітом про оцінку вартості матеріального збитку заподіяного власнику колісного транспортного засобу № 481/08-23, та не спростована відповідачем.

Щодо моральної шкоди.

Згідно з ч. 1, 2 ст. 281 ЦК України, фізична особа має невід'ємне право на життя. Фізична особа не може бути позбавлена життя. Фізична особа має право захищати своє життя та здоров'я, а також життя та здоров'я іншої фізичної особи від протиправних посягань будь-якими засобами, не забороненими законом.

Згідно ст. 23 ЦК України особа має право на відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок порушення її права.

Згідно ч. 1 ст. 1167 ЦК України моральна шкода, завдана фізичній або юридичній особі неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю, відшкодовується особою, яка її завдала, за наявності її вини, крім випадків, встановлених частиною другою цієї статті.

Згідно п. 1 ч. 2 ст. 1167 ЦК України моральна шкода відшкодовується незалежно від вини органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, фізичної або юридичної особи, яка її завдала: якщо шкоди завдано каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи внаслідок дії джерела підвищеної небезпеки.

Згідно ч. 1 ст. 1168 ЦК України моральна шкода, завдана каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, може бути відшкодована одноразово або шляхом здійснення щомісячних платежів.

Відповідно до ч. 1 ст. 1173 ЦК України, шкода, завдана фізичній або юридичній особі незаконними рішеннями, дією чи бездіяльністю органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування при здійсненні ними своїх повноважень, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини цих органів.

Моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних

страждань, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі та гідності фізичної особи. Розмір грошового відшкодування моральної шкоди визначається судом залежно від характеру правопорушення, глибини фізичних та душевних страждань, погіршення здібностей потерпілого або позбавлення його можливості їх реалізації, ступеня вини особи, яка завдала моральної шкоди, якщо вина є підставою для відшкодування, а також з урахуванням інших обставин, які мають істотне значення. При визначенні розміру відшкодування враховуються вимоги розумності і справедливості (ст. 23 ЦК України).

Європейський суд з прав людини вказує, що оцінка моральної шкоди по своєму характеру є складним процесом, за винятком випадків коли сума компенсації встановлена законом (STANKOV v. BULGARIA, № 68490/01, § 62, ЄСПЛ, 12 липня 2007 року).

У пункті 9 постанови Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» роз'яснено, що розмір відшкодування моральної (немайнової) шкоди суд визначає залежно від характеру та обсягу страждань (фізичних, душевних, психічних тощо), яких зазнав позивач, характеру немайнових втрат (їх тривалості, можливості відновлення тощо) та з урахуванням інших обставин. Зокрема, враховуються стан здоров'я потерпілого, тяжкість вимушених змін у його життєвих і виробничих стосунках, ступінь зниження престижу, ділової репутації, час та зусилля, необхідні для відновлення попереднього стану, добровільне - за власною ініціативою чи за зверненням потерпілого - спростування інформації редакцією засобу масової інформації. При цьому суд має виходити із засад розумності, виваженості та справедливості.

Доведеним є факт того, що в результаті падіння дерева на автомобіль, належній позивачці, він був значно пошкоджений.

Колегія суддів погоджується з доводами [REDACTED] [REDACTED] що в результаті падіння дерева він зазнав переживань, пов'язаних із порушенням його права користування автомобілем, що вочевидь вимагає непередбачуваних витрат на відновлювальний ремонт цього транспортного засобу, неможливість використання його за призначенням, що, в свою чергу, створило незручності позивачу, змінило звичайний та зручний спосіб його пересування, а також швидкість вирішення щоденних та поточних проблем.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів вважає, що [REDACTED] [REDACTED] обґрунтовано посиляється на спричинення йому моральної шкоди.

Враховуючи вищевказані негативні наслідки і перенесенні моральні страждання та виходячи з принципів справедливості, розумності та достатності, характеру та обсягу заподіяних потерпілому фізичних та душевних страждань, тяжкість вимушених змін у її життєвих і суспільних стосунках, зусилля, необхідні для відновлення попереднього стану, колегія суддів вважає достатньою компенсацією моральної шкоди суму у розмірі 5000,00 грн.

Щодо судових витрат.

Пунктом 12 ч. 3 ст. 2 ЦПК України передбачено, що однією з основних засад (принципів) цивільного судочинства є відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.

Метою впровадження цього принципу є забезпечення особі можливості ефективно захистити свої права в суді, ефективно захиститись у разі подання до неї необґрунтованого позову, а також стимулювання сторін до досудового вирішення спору.

Згідно ст. 133 ЦПК України, судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних із розглядом справи.

До витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать, зокрема, витрати на професійну правничу допомогу.

Згідно ст. 141 ЦПК України, судовий збір покладається на сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог.

Інші судові витрати, пов'язані з розглядом справи, покладаються, у разі задоволення позову - на відповідача.

Частиною 8 ст. 141 ЦПК України визначено, що розмір витрат, які сторона сплатила або має сплатити у зв'язку з розглядом справи, встановлюється судом на підставі поданих сторонами доказів (договорів, рахунків тощо). Такі докази подаються до закінчення судових дебатів у справі або протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду за умови, що до закінчення судових дебатів у справі сторона зробила про це відповідну заяву.

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 27 червня 2018 року у справі № 826/1216/16 (провадження № 11-562ас18) вказано, що склад та розмір витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги, входить до предмета доказування у справі. На підтвердження цих обставин суду повинні бути надані договір про надання правової допомоги (договір доручення, договір про надання юридичних послуг тощо), документи, що свідчать про оплату гонорару та інших витрат, пов'язаних із наданням правової допомоги, оформлені у встановленому законом порядку (квитанція до прибуткового касового ордера, платіжне доручення з відміткою банку або інший банківський документ, касові чеки, посвідчення про відрядження). Зазначені витрати мають бути документально підтверджені та доведені. Відсутність документального підтвердження витрат на правову допомогу, а також розрахунку таких витрат є підставою для відмови у задоволенні вимог про відшкодування таких витрат.

Отже, склад та розмір витрат, пов'язаних з оплатою правової допомоги, входить до предмета доказування у справі.

У ч. 4-6 ст. 137 ЦПК України визначено, що розмір витрат на оплату послуг адвоката має бути співмірним із: складністю справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг); часом, витраченим адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг); обсягом наданих адвокатом послуг та виконаних робіт; ціною позову та (або) значенням справи для сторони, в тому числі впливом вирішення справи на репутацію сторони або публічним інтересом до справи. У разі недотримання вимог частини четвертої цієї статті суд може, за клопотанням іншої сторони, зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами. Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

У ч. 3 ст. 12 та ч. 1 ст. 81 ЦПК України передбачено, що кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона

посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

У постанові від 19 лютого 2020 року у справі № 755/9215/15-ц (провадження № 14-382цс19) Велика Палата Верховного Суду зазначала, що з аналізу частини третьої статті 141 ЦПК України можна виділити такі критерії визначення та розподілу судових витрат: 1) їх дійсність; 2) необхідність; 3) розумність їх розміру з урахуванням складності справи та фінансового стану учасників справи. Із запровадженням з 15 грудня 2017 року змін до ЦПК України законодавцем принципово по новому визначено роль суду у позовному провадженні, а саме: як арбітра, що надає оцінку тим доказам та доводам, що наводяться сторонами у справі, та не може діяти на користь будь-якої із сторін, що не відповідатиме основним принципам цивільного судочинства. Принцип змагальності знайшов свої втілення, зокрема, у положеннях ч. 5 та 6 ст. 137 ЦПК України, відповідно до яких саме на іншу сторону покладено обов'язок обґрунтування наявності підстав для зменшення розміру витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами, а також обов'язок доведення їх неспівмірності.

Тому, при вирішенні питання про стягнення витрат на професійну правничу допомогу слід надавати оцінку виключно тим обставинам, щодо яких інша сторона має заперечення. Отже, при вирішенні питання про розподіл судових витрат суд має враховувати конкретні обставини справи, загальні засади цивільного законодавства та критерії відшкодування витрат на професійну правничу допомогу.

У додатковій постанові Верховного Суду від 18 лютого 2022 року у справі № 925/1545/20 вказано, що для вирішення питання про розподіл судових витрат суд враховувати: складність справи та виконаних адвокатом робіт (наданих послуг); час, витрачений адвокатом на виконання відповідних робіт (надання послуг); обсяг наданих адвокатом послуг та виконаних робіт; пов'язаність цих витрат із розглядом справи; обґрунтованість та пропорційність предмета спору; ціну позову, значення справи для сторін; вплив результату її вирішення на репутацію сторін, публічний інтерес справи; поведінку сторони під час розгляду справи (зловживання стороною чи її представником процесуальними правами тощо); дії сторони щодо досудового врегулювання справи та врегулювання спору мирним шляхом.

У додатковій постанові Верховного Суду від 08 вересня 2021 року у справі № 206/6537/19 (провадження № 61-5486св21), а також у постанові Верховного Суду від 24 грудня 2024 року у справі № 604/424/23 (провадження № 61-4214св24) зазначено, що попри волю сторін договору визначати розмір гонорару адвоката, суд не позбавлений права оцінювати заявлену до відшкодування вартість правничої допомоги на підставі критеріїв співмірності, визначених ч. 4 ст. 137 ЦПК України.

Крім того, згідно з пунктом п. 6 ч. 1 ст. 3 ЦК України, загальними засадами цивільного законодавства є, зокрема, справедливість, добросовісність та розумність.

При вирішенні питання про розподіл судових витрат суд має враховувати конкретні обставини справи, загальні засади цивільного законодавства та критерії відшкодування витрат на професійну правничу допомогу.

У рішенні ЄСПЛ від 23 січня 2014 року у справі «East/West Alliance

Limited проти України» зазначено, що заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір обґрунтованим.

У рішенні ЄСПЛ від 28 листопада 2002 року у справі «Лавентс проти Латвії» суд дійшов висновку, що відшкодовуються лише витрати, які мають розумний розмір.

Як вбачається з матеріалів справи, на підтвердження понесених витрат на правничу допомогу, представником позивача надано наступні докази: Договір №35 про надання правової допомоги від 14 серпня 2023 року, Додаткову угоду №1 до Договору №35 про надання правової допомоги від 14 серпня 2023 року, квитанцію про оплату [REDACTED] [REDACTED] на рахунок Адвокатського об'єднання «Нікітінський та партнери» 14000 грн.

Таким чином, колегія суддів вважає доведеним належними доказами факт понесення [REDACTED] [REDACTED] витрат на правничу допомогу в суді апеляційної інстанції.

У той же час, колегія суддів приймає до уваги, що при вирішенні питання про розподіл судових витрат суд має враховувати конкретні обставини справи, загальні засади цивільного законодавства та критерії відшкодування витрат на професійну правничу допомогу.

Беручи до уваги характер правовідносин у цій справі, проаналізувавши обсяг наданих адвокатом послуг, виходячи із засад цивільного законодавства щодо розумності та справедливості, приймаючи до уваги складність справи, колегія суддів вважає, що з відповідача на користь [REDACTED] [REDACTED] підлягають відшкодуванню витрати на правничу допомогу у розмірі 10000 грн.

Колегія суддів вважає, що саме зазначений розмір витрат на професійну правничу допомогу відповідатиме критерію реальності наданих адвокатських послуг, обґрунтованості, розумності їхнього розміру, конкретним обставинам справи, з урахуванням її складності, необхідних процесуальних дій сторони.

Крім того, згідно положень ст. 141 ЦПК України, судовий збір покладається на сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог. Інші судові витрати, пов'язані з розглядом справи, покладаються, у разі задоволення позову - на відповідача.

У зв'язку із наведеним, з Виконавчого комітету Одеської міської ради на користь [REDACTED] [REDACTED] належить стягнути 6577,32 грн. судових витрат за подання позовної заяви та апеляційної скарги.

Витрати на професійну правничу допомогу, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи, як і витрати із судового збору, процесуальне законодавство визначає як судові витрати (ст. 133 ЦПК України).

Відтак, витрати позивача за проведення оцінки вартості заподіяного матеріального збитку у розмірі 4500,00 грн. є обґрунтованими та підлягають відшкодуванню відповідачем.

На підставі викладених обставин колегія суддів вважає, що суд першої інстанції не визначився з характером спірних правовідносин, нормами права, які підлягають застосуванню, що, відповідно, призвело до неправильного вирішення справи, що є підставою для скасування рішення Приморського районного суду м. Одеси від 26 вересня 2024 року, та постановлення нового судового рішення про задоволення позову [REDACTED] [REDACTED] з наведених вище підстав.

Керуючись ст. ст. 367, 368, 374, 376, 381-384, 390 ЦПК України, колегія суддів, -

постановила:

Апеляційну скаргу представника [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] - задовольнити частково.

Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 26 вересня 2024 року - скасувати.

Ухвалити нове судове рішення.

Стягнути з Виконавчого комітету Одеської міської ради (ЄДРПОУ 04056919) на користь [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (РНОКПП [REDACTED]) вартість матеріального збитку у розмірі - 253593,18 грн., витрати на проведення оцінки вартості заподіяного матеріального збитку у розмірі - 4500,00 грн., компенсацію заподіяної моральної шкоди у розмірі - 5000,00 грн., а всього -263093,18 грн.

Стягнути з Виконавчого комітету Одеської міської ради (ЄДРПОУ 04056919) на користь [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (РНОКПП [REDACTED]) витрати на професійну правничу допомогу у розмірі - 10000,00 грн.

Стягнути з Виконавчого комітету Одеської міської ради (ЄДРПОУ 04056919) на користь [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (РНОКПП [REDACTED]) судовий збір у розмірі – 6577,32 грн

Постанова суду апеляційної інстанції набирає законної сили з дня її прийняття, та може бути оскаржена в касаційному порядку за правилами ст. 389 ЦПК України.

Повний текст судового рішення складений 23 липня 2026 року.

Головуючий

С.О. Погорєлова

Судді

Л.М. Вадовська

О.М. Таварткіладзе